

Geachte lezer,

Als thuisonderwijzer van 6 kinderen wil ik graag reageren op dit wetsvoorstel. Al ruim 7 jaar geef ik dag in dag uit thuisonderwijs aan mijn kinderen. In huis, in de tuin, in de supermarkt, maar ook als we op reis zijn, met boeken, zonder boeken, in een museum, in het bos, maar ook in een middeleeuws kasteel of oude molen. Wat de omstandigheden ook zijn: wij leren altijd en overal.

De vraag die bij mij als eerste opkomt is, vanwaar deze wet? Zijn er signalen dat het mis gaat met de weinige kinderen die thuisonderwijs krijgen in Nederland?

Ik kan mij dan ook absoluut niet vinden in de Wet tot wijziging van de Leerplichtwet en de Wet op het onderwijstoezicht. Hier volgen mijn belangrijkste punten met hun redenen:

1. De gesprekken tussen ouders en leerplichtambtenaar, waarbij de jongere ook aanwezig moet zijn.

Mijn bezwaar: Het kind wordt blootgesteld aan een zeer stressvolle situatie, waarvan de reden onduidelijk is.

Moet het 4-jarige kind gaan vertellen waarom het zich beroept op vrijstelling?

Van het 12-jarige kind wordt in ieder geval verwacht dat het een mening heeft; op p. 14 wordt vermeld dat 12 jaar *'de leeftijd is waarop over het algemeen aangenomen kan worden dat het kind in staat is een eigen mening te vormen en uiten.'*

En verderop: *'Het sluit voorts aan bij de situatie van schoolgaande jongeren, voor wie het gebruikelijk is om op deze leeftijd gehoord te worden ten aanzien van de keuze voor hun voortgezet onderwijs.'*

In de voetnoot wordt Artikel 12 van het Internationaal Verdrag van de rechten van het Kind hierbij aangehaald. Hierin staat dat het kind het recht heeft om zijn mening te hebben en dat het gehoord moet worden.

Ik ben het er van harte mee eens dat een kind van 12 jaar een mening heeft en die ook mag uiten. Maar 12-jarige schoolgaande kinderen hebben niet helemaal de keuze bij hun voortgezet onderwijs. Zouden zij gehoord worden als ze aangeven dat ze liever thuisonderwijs zouden willen ontvangen?

Een vreemdere situatie zou bestaan als het thuisonderwezen kind op 12-jarige leeftijd zou (mee)beslissen dat het graag naar school zou willen en dit in het gesprek aangeeft. Als het vervolgens een jaar later, op basis van dezelfde rechten (om gehoord te worden) zou beslissen dat het toch weer thuisonderwijs wil ontvangen, dan is dit geheel onmogelijk, omdat men zich na schoolgang niet meer op vrijstelling kan beroepen.

2. De ouder(s) geeft les aan de eigen kinderen.

Mijn bezwaar: De onmogelijkheid om bepaalde expertise te gebruiken.

Hoewel ik vrijwel altijd alle lessen verzorg, is het van grote waarde als er andere mensen bij betrokken kunnen raken. Dit is niet alleen zeer waardevol om het niveau van het onderwijs hoog te houden, als ik minder kundig ben in een bepaald vak, maar ook goed voor actief burgerschap en sociale integratie; It takes a village to raise a

child. Dit kan een buurman zijn die alle vogels in het bos kent, een muziekleraar die pianoles geeft, oma die over de Tweede Wereldoorlog vertelt of een nichtje die bijspringt met wiskunde. Op school krijgt men ook les van verschillende leraren en dit voegt mijns inziens alleen maar toe aan het onderwijs.

3. De locatie van het onderwijs moet in overwegende mate bij de ouders thuis worden gegeven.

Mijn bezwaar: Bij thuisonderwijs wordt juist veelal gebruik gemaakt van aanschouwelijk onderwijs, waarbij men niet alleen met de neus in de boeken leert, maar door te kijken, voelen en proeven van datgene wat men leert. De Romeinen zijn voor ons geen volk van lang geleden dat ooit Nederland binnenviel en waar we uit een stoffig boek over leren, maar bouwden geweldige bruggen (we liepen eroverheen), amfiteaters (we stonden daar waar de gladiatoren ook hebben gestaan), ze maakten munten en schilden en helmen (die we bekeken in het museum en later namaakten met klei en karton). Door dit weg te nemen, neemt men juist de mogelijkheid tot uitmuntend onderwijs weg. Het lijkt erop dat dit punt in de wet staat omdat men bang is, dat men de mogelijkheid aangrijpt om voor langere tijd op reis te gaan.

4. De pedagogisch-didactische bekwaamheid van de ouder(s).

Mijn bezwaar: Hoewel het uiteraard van groot belang is dat de ouder bekwaam is om het kind te onderwijzen, is mijn bezwaar bij dit punt dat het een vaag voorstel betreft. Onduidelijk blijft naar welke opleidingen wordt verwezen. Het wetsvoorstel is ook niet consequent wat betreft de formulering: op p. 18 wordt er gezegd: 'Opleidingen of cursussen *kunnen* bijdragen aan deze bekwaamheid.' (cursief van mij), maar op p. 25 staat: 'De ouder dient te zorgen voor voldoende pedagogisch-didactische bekwaamheid *om dit vervolgens ook te onderhouden door* het volgen van opleidingen of cursussen.' In de eerste quote is het een suggestie hoe men de bekwaamheid zou kunnen bijhouden, in de tweede quote lijkt het om een verplichting te gaan.

5. Het huisbezoek.

Mijn bezwaar: De kaders van dit punt zijn volstrekt onduidelijk. Mag men op elk gewenst moment ons huis binnenkomen? Of wordt er van tevoren een afspraak gemaakt? Wat voegt een huisbezoek toe? Aan welke eisen moet onze huiskamer voldoen? Zijn we als thuisonderwijzers overgeleverd aan de willekeur van een leerplichtambtenaar of zijn er wettelijke kaders waar we aan moeten voldoen? Het wetsvoorstel zegt dat er toestemming gevraagd wordt van ouders, maar dit is een wassen neus: Als men dat niet toestaat, vervalt de vrijstelling. Zonder enkele nuance.

6. Het onderwijsplan

Mijn bezwaar: Als de lessen individueel gegeven worden, is het haast onmogelijk een onderwijsplan op te stellen en zich daaraan te houden.

Dit voorstel laat zien dat men weinig begrijpt van de essentie van thuisonderwijs. Een leerkracht op school heeft uiteraard een plan voor het hele jaar klaarliggen. Dit moet, want de leerkracht van het volgende jaar moet precies weten waar men gestopt was. Dit gaat ook prima voor de middenmoot in de klas, de grootste groep. Maar de slimmeriken vervelen zich en de achterblijvers hebben bijles nodig. Bij thuisonderwijs vervalt dit probleem: Als het kind het begrijpt, ga je verder. En soms ga je veel sneller dan wat je van tevoren gepland had en soms moet je iets rustiger aan doen en nog wat extra oefenen. Om een globaal plan in te sturen zou voor mij geen probleem zijn, maar wel om een gedetailleerd plan op te stellen en me daar ook aan te moeten houden.

7. Algeheel wantrouwen

Mijn bezwaar: Het wetsvoorstel getuigt mijns inziens van algeheel wantrouwen jegens de thuisonderwijzers in Nederland. Wantrouwen dat er geen goed onderwijs wordt gegeven, wantrouwen dat men te veel op reis gaat en niks leert, wantrouwen dat het huis geen veilige leeromgeving biedt. Wantrouwen dat de ouder niet bekwaam genoeg is, wantrouwen dat het kind misschien wel graag naar school zou willen maar dat niet mag.

Ik acht het onwenselijk dat zulk een gevoel de basis is voor het maken van een wetsvoorstel.

8. Onduidelijke kaders

Mijn bezwaar: Door sommige kaders (expres?) onduidelijk te houden, blijven er veel vragen over wat er precies bedoeld wordt.

Wat betekenen bijvoorbeeld de (door mij) cursief gemaakte gedeeltes in deze zinnen:

- 'Dit wetsvoorstel regelt dat het onderwijs *in overwegende mate* bij de ouders thuis wordt gegeven.' (p. 15)
- 'Uiteraard kan *incidenteel* worden samengewerkt tussen gezinnen en bestaat er ruimte om deel te nemen aan bijvoorbeeld excursies in groter verband.' (p. 15)
- 'Daarom wordt met dit wetsvoorstel geregeld dat de ouder die het onderwijs verzorgt, aantoonbaar over *voldoende* pedagogisch-didactische bekwaamheid moet beschikken en deze bekwaamheid ook moeten onderhouden.' (p. 18)
- 'Een *veilige onderwijsomgeving* is belangrijk voor de mate waarin jongeren leeractiviteiten met succes kunnen uitvoeren.' (p. 18)

Het lijkt erop dat de wetgever zich zo een enorme zee aan bewegingsvrijheid toeëigent, die later desgewenst ingevuld kan worden.

9. Geen vrijstelling na schoolgang mogelijk

Mijn bezwaar: In een nieuw wetsvoorstel hoort deze mogelijkheid gewoon thuis. Ten eerste is het heel goed mogelijk dat men een verandering van geloof doormaakt, waardoor de school niet meer aansluit bij de geloofsovertuiging.

Ten tweede komt men er vaak pas achter dat een school niet overeenkomt met de overtuiging, als het kind al op school zit. Verder weet men vaak niet van de

mogelijkheid van een vrijstelling af. De overheidswebsites zijn ook niet erg scheutig met informatie over de mogelijkheid van vrijstelling van leerplicht.

Ten derde heeft de afgelopen Corona-periode laten zien dat sommige kinderen enorm opbloeien als zij niet op school, maar in de veilige thuisomgeving kunnen leren.

In België is thuisonderwijs bij de wet geregeld. Men mag ervoor kiezen om naar school te gaan om te leren, maar dat mag ook thuis. Je kunt het ene jaar voor thuisonderwijs kiezen en het volgende jaar voor onderwijs op een school. Het is niet 'eens school, altijd school', zoals in Nederland. Hoewel dit dus een vrije keuze betreft, zijn er maar weinig ouders die daarvoor kiezen. In 2017/2018 waren er ongeveer 1100 kinderen die (individueel) thuisonderwijs kregen.

In Nederland zou die mogelijkheid ook moeten bestaan. Juist voor al die kinderen die vastlopen in het reguliere onderwijs en die nu ontdekt hebben dat ze thuis helemaal opleven.

10. Wetsvoorstel is een ontmoedigingsbeleid

Mijn bezwaar: Er worden onmogelijkheden gecreëerd waardoor thuisonderwijs bijna onhaalbaar wordt.

Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Men wil dat 1 ouder het onderwijs geeft en daar ook bekwaam in is, maar als de ouder hulp wil inschakelen van iemand anders (die over meer expertise beschikt in een bepaald vak) is dat niet toegestaan.
- Er wordt verwacht dat actief burgerschap wordt bevorderd en dat het kind sociaal integreert, maar vervolgens mag men alleen incidenteel met andere gezinnen samenkomen.
- De kinderen moeten kennismaken met andere achtergronden en culturen, maar dit moet dan wel thuis gebeuren. Het is niet de bedoeling dat men op reis gaat om deze culturen of achtergronden te leren kennen.

De wetgever doet overkomen alsof deze wet gemaakt is voor de thuisonderwijzers, zodat wij ons niet meer gewantrouwd of onbegrepen hoeven voelen (p.10).

Ik ervaar enkel wantrouwen bij de Leerplichtambtenaar of andere overheidsinstanties en ook vooral bij dit wetsvoorstel. Onbegrepen, omdat uit bijna elk punt blijkt dat de wetgever zich niet heeft ingelezen in het onderwerp van thuisonderwijs en zich ook niets heeft aangetrokken van de gesprekken met de verschillende verenigingen van thuisonderwijs. Wantrouwen, omdat men blijkbaar niet vertrouwt dat deze ouders, die ervoor kiezen om van een salaris te leven, die vele offers voor hun kinderen brengen, die zich bekwamen door het lezen van boeken en bestuderen van allerlei materialen, die vele contacten met andere thuisonderwijzers onderhouden, die goed op kinderen letten om adequaat op hun interesses te kunnen reageren, die dag in dag uit voor hun kinderen klaarstaan, niet hun uiterste best zullen doen om deze kinderen voor te bereiden op hun toekomst.

Ik hoop daarom van harte dat al deze reacties zullen bijdragen aan een mooie wet, waar vooral de thuisonderwijzers zich in gehoord zullen voelen!